

El Contrabaix i la Sardana: Una Història de tradició i tècnica musical.

Des de l'edat mitjana, la dansa ha estat una part integral de la cultura catalana, com a la resta d'altres regions, sent una forma de comunicació i celebració compartida a les festes majors de tots els pobles, cal tenir en compte que la sardana era la dansa de la classe obrera, atés que les classes altes ballaven el vals.

A la Pobla de Cérvoles la sardana, és una dansa que es balla des de fa més de setanta anys. Aquesta dansa emblemàtica i desconeguda en el seu origen a Catalunya, ha evolucionat al llarg del temps, gràcies a figures com José María Ventura Casas, conegut com a Pep Ventura, qui va redefinir i va modernitzar aquesta dansa en el segle XIX.

Pep Ventura nascut a Jaén, però profundament vinculat a Catalunya, va consolidar l'estructura musical de la sardana. No sols va modernitzar la dansa, sinó que també va ampliar la seva forma, creant la "sardana llarga", amb la incorporació de nous instruments a la cobla, on apareix el protagonista d'aquest article "la verrea" o conegut convencionalment com a contrabaix.

En les primeres formacions de cobla, la funció del contrabaix era bàsica, generalment centrada en l'acompanyament rítmic i harmònic, reforçant les línies greus de la música. En aquella època, la cobla tenia una estructura més simple, i el contrabaix, junt amb instruments com el flabiol i el tamborí, creava una base rítmica fonamental.

A finals del segle XIX i principis del XX, la cobla, va començar a evolucionar cap a una estructura més complexa, introduint-se nous instruments, com la tible, la tenora i el fiscorn, i el contrabaix on va assumir un paper més destacat. A partir d'aquell moment, la seva funció fou no solament marcar el ritme, sinó també aportar una major profunditat al so i a la melodia.

El contrabaix generalment té quatre cordes, però en la sardana i en la música tradicional sempre s'ha utilitzat el de tres cordes, afinades en la, re i sol.

La tècnica utilitzada en la interpretació del contrabaix dins de la cobla també és peculiar. El músic ha de tocar de manera precisa, amb notes curtes i ben separades, per a mantenir el ritme característic de la sardana, que generalment s'escriu en compassos binaris (2/4 o 6/8).

Com es toca en espais oberts, és molt important obtenir la projecció més gran possible del so i el contrabaix ho aconsegueix gràcies a l'arc i les cordes de budell.

Sense l'arc, el so es quedaria amb l'opció de pizzicato que es toca amb els dits i el so quedaria més apagat i amb poca projecció. L'arc fa que l'instrument se senti més llunyà clar i bonic. L'instrument reproduïx les ordres de l'arc, lliga les notes, i sosté el legato, a la vegada també remarca les notes que són destacades a la melodia i les que són saltades.

Respecte a les característiques de l'arc, juntament amb els diferents tipus, estils com els elements que el componen, són molt variats, i per entendre millor la seva importància, millor abordar-los en un altre article.

Històricament, les cordes de budell, fabricades a mà amb intestí d'ovella, han estat preferides sobre les cordes de metall. A Vic, en la comarca d'Osona, existien nombrosos tallers dedicats a la manufactura de cordes de Budell, com a la ciutat de Barcelona.

Aquestes cordes de budell són més suaus al tacte, i produeixen un so més càlid i greu, la qual cosa és ideal per a interpretacions a l'aire lliure, on la seva ressonància és més efectiva encara que són més sensibles als canvis de temperatura i humitat.

És cert que les cordes de metall han aportat una major flexibilitat, estabilització en l'afinació i durabilitat a l'instrument, però molts músics de sardana i altres gèneres com el jazz i el bluegrass continuen preferint les cordes de budell pel seu to característic.

El contrabaix ha experimentat una evolució tècnica, constructiva de materials, disseny de l'arc i en la forma d'interpretar-lo, on la seva presència dins de la cobla és sempre notable, tant per la seva imponent mida com pel seu so profund, que proporciona estabilitat i estructura a tot el conjunt musical.

La música de la sardana moderna, també es manté viva, evolucionant cap a nous horitzons més intricats i plens de riquesa, tot això contribueix al fet que la sardana, com a música i dansa, sigui una fusió única de persones i sons amb un caràcter identitari únic i singular on el contrabaix comparteix entre l'antic i el modern, una nova època.

Josep M. Escayola.